

HOE VINDINGRIJKHEID (TIJDELIJK) EEN KERKORGEL REDDE

Interview met Gerard Galama door H.M. Ventel

Twee kerken

G.J.A. (Gerard) Galama werd geboren in Gouda in het jaar 1915. Zijn vader was in 1900 naar Gouda gekomen als molenaar. Hij had de molen 'de Korenbloem' aan de Vest gekocht. In 1926 werd dit maalbedrijf geëlektrificeerd en werden bovenstuk en wieken verwijderd, omdat ze scheef stonden. De romp van de molen, die als graanpakhuis in gebruik was, brandde in de nacht van 14 op 15 april 1949 af.

Galama senior had twee zonen, Gerard en Nico. In 1946 namen zij het bedrijf over, waarbij Nico het molenaarsvak ging uitoefenen en Gerard de zakelijke belangen van het molenbedrijf ging behartigen.

Door omstandigheden heeft Gerard Galama bemoeienis gehad met een geheel ander monumentaal gebouw in Gouda, dat inmiddels eveneens uit het Goudse stadsbeeld is verdwenen. Aan de Kleiweg heeft op ongeveer de plek, waar zich nu het grote winkelpand van Vroom & Dreesmann (V&D) bevindt, een imposante rooms-katholieke kerk gestaan. Deze kerk, bekend als de *Onze-Lieve-Vrouwe-Hemelvaartkerk* van de Wereldherenparochie, werd in het najaar van 1964 afgebroken. Niet ver daarvandaan, aan de Gouwe, stond de Gouwekerk, die toebehoorde aan de Franciscanen. Galama behoorde tot de Gouwekerk-parochie en volgde daardoor van nabij de besluitvorming die leidde tot de verdwijning van de Kleiwegkerk. Galama: *De kerk werd gesloten in verband met het feit dat de binnenstadparochies in Gouda zoveel parochianen zagen vertrekken naar de nieuwe bouw wijken in Gouda-Noord. De rooms-katholieke geestelijkheid in Gouda had zich op de verhuizing van de parochianen naar Noord ingesteld door een nieuwe kerk te bouwen aan het Aalberseplein, de St. Jozefkerk geheten.*

Wat te doen met de kerken in de binnenstad? Er is toen besloten om één van de kerken te sluiten. Ze verhuisde de Wereldherenparochie ten slotte van de Kleiwegkerk via tijdelijke huisvestingen naar een nieuwe kerk aan de Krugerlaan. De Franciscanerparochie van de Gouwekerk vond onderdak in de kerk aan het Aalberseplein in Gouda Noord.

De Kleiwegkerk was heel duur in het onderhoud en daarom werd besloten deze te sluiten en te verkopen. Dit besluit was genomen door het kerkbestuur van de parochie met pastoor Regeer aan het hoofd, die tevens deken van Gouda was. Alhoewel ik niet in dat bestuur zat wist ik als parochiaan van de meeste zaken die zich afspeelden, zijdelings wel af.

Ontruiming

Op een avond bracht deken Regeer een bezoek aan Galama en vroeg hem of hij als lid van de oude Franciscanerparochie zitting wilde nemen in het kerkbestuur ter vervulling van de vacature van kerkmeester. Na enige bedenktijd stemde Galama hiermee in en werd hij geïnstalleerd als kerkbestuurslid. Galama herinnert zich:

Er waren zoveel veranderingen in de kerk dat je goed moest overwegen wat de consequenties van je besluit zouden kunnen zijn. Maar na het inwinnen van een aantal inlichtingen en een tijdje nadenken heb ik ja gezegd. Zodoende kwam ik in het kerkbestuur van onder andere de oude Kleiwegkerk terecht. De onderhandelingen over de verkoop van de kerk waren toen al gevorderd, dus bij de eerste vergaderingen van dat kerkbestuur wist ik van heel veel dingen die men besprak, nog weinig af. Het was belangrijk dat ik luisterde en zo inzicht kreeg in de dingen die speelden.

V&D bleek de koper van de Kleiwegkerk te zijn. Ze had de kerk gekocht met de bedoeling hem af te breken en een nieuw winkelgebouw op die plek te zetten. V&D wilde oplevering van de kerk na een van tevoren afgesproken periode. Het kerkbestuur mocht de inventaris eruit halen, maar alles wat daarna nog aanwezig was, zou toevallen aan de koper. Galama hierover:

Dit was voor ons als kerkbestuur een alleszins acceptabele conditie, die ons enige tijd gaf de inventaris te verkopen, of op een andere manier op te ruimen. Het altaar de banken en andere zaken gingen vlot weg omdat er in die tijd veel kerken werden gerestaureerd of nieuwe kerken werden gebouwd. Een probleem echter vormde het orgel. In het publicatieblad van het, bisdom, bestemd voor de dekenaten, waarin de kerkbe-

sturen de gelegenheid werd geboden te adverte-
ren met wat men aan te bieden had, werd een
halfjaar lang regelmatig geadverteerd met het
orgel. Respons bleef echter uit. Wat betreft de
met de koper van de kerk afgesproken opleve-
ringsdatum ging de tijd dringen. Het werd zelfs
zo nijpend dat het er naar uitzag dat wij het orgel
zouden moeten laten staan. Er liepen al onder-
handelingen over de sloop met een oud-ijzerhan-
delaar. Mijn idee was echter dat een orgelbou-
wer altijd wel materiaal nodig heeft voor herstel
van andere orgels of voor nieuwbouw en dat
zo'n man misschien wel meer aeld zou willen
geven dan een slooper. Omdat ik een kennis had
die het beroep van orgelbouwer uitoefende, heb
ik het kerkbestuur enig uitstel gevraagd om de
mogelijkheid nog wat meer geld voor het orgel te
kunnen krijgen, te onderzoeken. Aldus werd
besloten. Ik heb toen contact opgenomen met die
relatie van mij, orgelbouwer Vermeulen uit
Weert, een bekende firma op dit gebied. Daarbij
heb ik hem uitgenodigd naar Gouda te komen. Ik
ben samen met hem op een avond naar de kerk
gegaan. Vermeulen was een vakman en hij
bekeek de zaak goed. Het orgel was nog aange-
sloten op de elektriciteit zodat hij er nog op spe-
Een kon. Ik had nog nooit iemand gehoord die
zoveel moois uit dat orgel haalde. Het was in
mijn ogen een bijzonder orgel. We hebben toen
een overeenkomst gemaakt die veel aantreklij-
ker was dan wanneer het zou worden gesloopt.
Het orgel zou worden afgebroken en naar Weert
worden vervoerd. Omdat de heer Vermeulen zelf
voor vier weken op reis moest kreeg ik toestem-
ming alles met zijn zoon af te handelen.

Niet Weert maar Bussum

Er kwam evenwel een kink in de kabel. Galama
memoreert:

Er ging een week voorbij. Toen belde deken
Regeer mij in opdracht van de vicaris op met de
mededeling dat de verkoop aan Vermeulen niet
door kon gaan en dat er ook niet gesloopt mocht
worden, omdat een parochie in Bussum, de
Vitusparochie, er belangstelling voor had. Ik heb
toen gezegd dat voor mij de mondelinge ver-
koopovereenkomst met Vermeulen uit Weert vol-
ledig rechtsgeldig was. De verkoop is gesloten,
zo vertelde ik, en daarom zal de pastoor uit
Bussum met de nieuwe eigenaar van het orgel uit
Weert over de eventuele-aankoop moeten spre-
ken. Ik was wel bereid om als contactpersoon
tussen de twee partijen op te treden. Na met
Vermeulen junior gesproken te hebben werd
besloten de verkoop ongedaan te maken tegen

Gerard Galama

een billijke vergoeding.

Zo werd het orgel dus verkocht aan de parochie
in Bussum, en niet gesloopt, en evenmin in
onderdelen naar Weert vervoerd. Galama

Van de orgelcommissie van de Vitusparochie in
Bussum heb ik een bedankbrief ontvangen voor
mijn bemiddeling en een uitnodiging voor bijwo-
ning van de ingebruikneming. Hiervan heb ik
geen gebruik gemaakt. Helaas, achteraf
beschouwd. Later hoorde ik dat Vermeulen seni-
or het met de gang van zaken niet helemaal eens
was. Hij had waarschijnlijk de zaak anders wil-
len afhandelen. Maar ik had in opdracht van
hemzelf met de zoon onderhandeld. Die had dus
in afwezigheid van zijn vader de zaak zo gere-
geld.

Toch was het orgel in zijn nieuwe omgeving
geen lang leven beschoren. Waren het niet slo-
pershanden die het orgel voortijdig deden ver-
dwijnen, op een andere, minstens zo drastische
wijze werd het vernietigd. Galama ten slotte:

Het orgel was zo goed, dat verschillende orga-
nisten van naam er concerten op hebben gege-
ven. De kleine kapel naast de Vituskerk werd ver-
kocht aan de Nederlandse Televisie Stichting om
als TV-studio te worden gebruikt. Deze studio
werd bekend als de 'Studio Vitus' oftewel de
Vitusstudio. Het orgel in de kerk is toen ook nog
wel bespeeld tijdens TV- en radioprogramma's.
Maar helaas is het orgel niet gespaard gebleven
toen in 1988 bij een brand de Vitusstudio volle-
dig in de as werd gelegd, waarbij ook de kerk
zwaar werd beschadigd.